

Francoska zbornica dala premierju diktatorsko oblast

Potrnila je tudi monakovski dogovor in sankcionirala razkosanje Češkoslovaške. Rusija pravi, da se več ne smatra za zavez-nico Francije v smislu pakta vzajemne vo-jaške pomoči, ker je Daladier sklenil kup-čijo z nemškimi diktatorjem. Angleški toriji napovedujejo, da bo odločitev Moskve po-pešila formiranje četverozveze

Pariz, 5. okt. — Predsednik vlade Edouard Daladier je dobil diktatorsko oblast, katero je za-čel, v finančnih in ekonom-skih zadevah. Po debati, ki je trajala več ur, mu je poslan-ka zbornica podelila oblast s 331 proti 78 glasovom; 204 poslanci se ne vzdržali glasovanja. Premier je zmagal danes zju-tni, ko je že izgledalo, da bo njegova vlada strmoglavljena. Ta je bila že druga Daladierje-va zmaga v zadnjih 24 urah. Pr-va je bila, ko so poslanci s 535 proti 75 glasovom odobrili mo-nakovski dogovor. Edino komu-nisti so glasovali proti sankciji dogovora. Daladier je zagovar-jal kupčijo s Hitlerjem na račun Češkoslovaške in argumentiral, da je ta odvrnila vojno.

Socialisti, ki tvorijo najmoč-njšo grupo v državni zbornici, so na svoji seji izrekli proti predlogu, da Daladier dobi dik-tatorsko oblast. Ob eni danes jutraj se je premier sestel s socialističnimi voditelji in zapre-til s razpustom parlamenta, če ne bodo pristali na njegovo za-hvalo, potem pa je obljubil, da socialna zakonodaja, ki je bila sprejeta pod vladno ljudske fron-te, ostane v veljavi. Socialisti so nato izjavili, da se bodo vzdr-žali glasovanja, ko bo predlog glede diktatorske oblasti prišel na dnevni red, in s tem prepre-čili strmoglavljenje Daladierje-ve vlade. Komunisti so vztrajali v opoziciji in glasovali proti vla-di, s tem pa so zabili nov žebelj v krsto ljudske fronte.

V svoji obrambi monakovske-ga dogovora je Daladier izrekel besede, ki so zbliznjali med Francijo in Italijo. Naznanil je, da bo kmalu imenoval novega poslani-ka in ga poslal v Rim. To pome-ni, da bo Francija priznala ita-lijanski režim v Abesiniji, kate-ri je Mussolini podjarmil. Fran-cija nima poslaniha v Italiji od 1.1936, ker ni hotela priznati ita-lijanske okupacije afriške drža-ne.

Moskva, 5. okt. — Sovjetska vlada je v svojem napol urad-nem glasilu informirala Fran-cijo, da se ne smatra več za njeno zaveznico v smislu pakta vzaj-emne vojaške pomoči. "Francija nima nobene zaveznice v Evropi razen Velike Britanije in zveza med njima je dvomljive vredno-sti," piše glasilu. "Splošno mne-nje je, da Francija ne drži svoje besede. Dejstvo je, da je Fran-cija na svojo pest, ne da bi se posvetovala s sovjetsko vlado, raztrgala pogodbo s Češkoslova-ško, ki je bila povezana z rusko-francoskim paktom vzajemne vojaške pomoči. To se je zgodilo v trenutku, ko je Češkoslovaški pretela fašistična agresija. Izgu-bila zavezništvo in izolacija — to je cena, katero bo morala Fran-cija plačati, ker je kapitulirala pred napadalcem. Na katero dr-la naj se Francija sedaj na-činja? Edina njena zaveznica je Velika Britanija, tista Velika Britanija, ki je za njenim hr-bom pred dvema letoma sklenila navalistično pogodbo z nacijako Nemčijo. Izolacija je cena kapi-tulacije pred Hitlerjem in to je bil tudi cilj nemškega diktator-ja."

London, 5. okt. — Angleški vodni krogi niso bili alarmirani, ko je prišel migljaj iz Mos-ke, da bo Sovjetska unija vrgla rasko-francoski pakt vzajemne

Domače vesti

Obiski
Chicago, 5. okt. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so obiskali 4. t. m. Frank in Louise Glavač, novoročenca, ki sta prišla sem na "honeymoon", in Josephine Bizjak, vsi trije iz Johnstowna, Pa.

Nov grob v Penni
Broughton, Pa. — Dne 3. ok-tobra je v bolnišnici v Pitts-burghu umrl Jakob Šinkovec, star 62 let in rojen v Volaski pri Poljanah nad Škofjo Loko. Tu je živel čez 30 let in zapušča že-no, sina in štiri hčere. Bil je član društva 52 SNPJ in društva 56 SSPZ.

Srebrni jubilej
Warwood, W. Va. — George in Ana Tomaž, on predsednik in ona zapisničarka društva št. 353 SNPJ, sta 1. oktobra obhajala petindvajsetletnico skupnega za-konskega življenja. Članstvo ji-ma želi obilo zdravja in sreče, da bi slavila še zlato poroko!

Jugoslovanski radio ob Pacifiku
Los Angeles, Cal. — Na ini-ciativo znanega hrvaškega ope-rnega pevca Paška Alujeviča je bila 1. oktobra svedano odprta jugoslovanska ura od 12:30 do 1:00 na radiopostaji KGER v Long Beachu, Cal. Ker ta ura ni političnega značaja, temveč po-svečena je petju in godbi, se pri-čakuje sodelovanje vseh Hrvatov, Srbov in Slovencev v Los Angelesu.

Minnesotske novice
Ely, Minn. — Mestni odbor-niki, med katerimi je precej Slo-vencev, so prišli v konflikt z Oli-ver Iron Mining Co. in Zenith Mining Co. Obe rudniški družbi sta pritisnili z injunkcijo na mestno upravo, da mora znižati izdatke. Mestni svet vidi edin izhod iz krize, če utrga plače mestnim nameščencem za polo-vico.

Vesti iz Clevelanda
Cleveland, 5. okt. — Dne 1. t. m. je umrla Mary Kuhar, roj. Učjak, stara 52 let in doma iz Gornje vasi pri St. Jerneju na Dolenj-skem. Tu je živila 30 let in za-pušča moža, sina, hčere, dva bra-ta in dve sestri.

Pretep med stalinisti in trockisti v Mehiki
Mexico City, 5. okt. — Več o-seb je bilo ranjenih v pretepu med stalinisti in trockisti, ki se je vršil protifašistični shod v glavnem mestu Mehike. Diego Rivera, sloviti mehiški slikar, je obdolžil staliniste odgovornosti za izgrede. Rivera je prijatelj Leona Trockega, bivšega boljše-viškega voditelja, ki mu je dala mehiška vlada zavetje.

Obnovitev prometa na električni železnici
Chicago, 5. okt. — Promet na Chicago, North Shore & Milwau-kee Electric železnici, ki je bil ustavljen 16. avgusta, ko so že-lezničarji zastavljali v znak pro-testa proti mezdni redukciji, bo jutri obnovljen. Stavka je bila končana po sklenitvi nove po-godbe med unijo in kompanijo.

Ranjeni prostovoljci dospeli v Francijo
Perpignan, Francija, 5. okt. — Španski bolniški vlak je večraj pripeljal 181 ranjenih prosto-voljcev, članov mednarodne bri-gade, ki so se borili na strani lojalistov, v Francijo. Med temi prostovoljci je večje število A-meričanov.

Nemčija je nepremagljiva!

Sudetski Nemci pozdravili "osvoboditelja"

Carlsbad, Nemčija, 5. okt. — To mesto, ki ima svetovno zna-ne toplice, je večraj sijajno spre-jelo diktatorja Hitlerja, ki je prejšnji dan osebno prevzel kon-trolo nad sudetskimi ozemljem. Hitler je vkorakal v mesto na čelu nemške armade.

"Jaz nisem vedel, kako bom nekoč prišel sem," je dejal Hitler v kratkem govoru pred ogromno množico, ki je proslavljala nje-gov prihod. "Dvajset let ste ostali lojalni Nemci in vsa ta leta je bila moja vera v vašo lojalnost neomajana. Zdaj smo združeni v veliki državi, katera je nepre-magljiva in je ne more uničiti noben sovražnik."

Hitler je prišel v Carlsbad večraj popoldne. Prebivalci so posuli vse ceste, po katerih se je vozil Hitler s svojim spre-mstvom, s cveticami. Povsod so bili postavljeni slavoloki in pre-bivalci so viharo pozdravljali svojega "osvoboditelja".

Močan ogrski pritisk na češko vlado

Praga dobila nove zahteve

Budimpešta, Ogrska, 5. okt. — Ogrska, ki hoče čimprej dobiti teritorije, katere je izgubila v svetovni vojni, silno pritiska na Prago glede takojšnje okupacije madžarskih con v Češkoslovaški. Večraj je naslovila novo noto Pragi, v kateri predlaga sklica-nje konference, na kateri naj bi bila razprava o pravicah ogrske manjšine. Noto vsebuje tudi na-slednje zahteve:

Takojšnja okupacija ozemlja, na katerem živi okrog 800,000 Madžarov.

Vsi ogrski politični jetniki morajo biti takoj izpuščeni.

Vsi ogrski vojniki, ki služijo v češki armadi, morajo biti poslani domov. Formiranje mešane policije in vojaštva v ogrskih conah.

Predlagana konferenca naj bi se pričela jutri v Kamaromu, v mestu ob reki Donavi. Eden del tega mesta je v Češkoslovaški, drugi pa v Madžarski; ob Bu-dimpešti je oddaljeno 80 milj.

Neko poročilo, ki pa še ni bilo potrjeno, se glasi, da so češke avtoritete že odredile evakuacijo v dveh pokrajinah ob ogrski me-ji. Madžarske čete še niso vko-rakale v sporne cone, ker se vla-da boji, da bi taka akcija izzva-la opozicijo v Jugoslaviji in Ru-muniji, zaveznici Češkoslova-ške. Vkorakanje ogrskih čet bi smatrali za agresijo in to bi po-vozročilo nov konflikt. Nekateri krogi v Budimpešti obžalujejo, ker ni Ogrska zapretila Češko-slovaški z vojaško akcijo isto-časno s poljsko vlado.

Martin se uklonil odloku odbora

Izključeni člani eksekutive avtne unije dobili pozicije

Washington, D. C., 5. okt. — John L. Lewis, načelnik CIO, je zmagal v sporu s Homerjem Martinom, predsednikom unije združenih avtnih delavcev. Nje-gov odbor, katerega sta tvorila Sidney Hillman in Philip Mur-ray, podpredsednika CIO, je od-ločil, da morajo štirje člani ek-sekutive avtne unije, katere je Martin izključil, dobiti nazaj stare pozicije.

Prizadeti v Martinovi "čistki" so bili podpredsedniki avtne

VODJA ANGLEŠKIH LABORITOV OKR-CAL PREMIERJA

Diktator Hitler prestrašil Chamberlaina

KOLONIJE PRIDEJO NA VRSTO

London, 5. okt. — Herbert Mor-ison, načelnik londonskega o-krajnega sveta in vodja delav-ske stranke, je večraj dejal v parlament in zahteval zaupnico. tator Hitler tako prestrašil pre-mierja Chamberlaina, da je izgu-bil vso razsodnost in pristal na vse, kar je diktator zahteval, na konferenci v Monakovem. Mor-ison je podal to izjavo v toku debate, ali je Hitler dobil preveč na konferenci veselih, ki se je vršila v glavnem mestu Bavar-ske.

Chamberlain bo jutri šel pred parlament in zahteval zaupnico. Predlog, ki je že pred parlamen-tom, se glasi:

"Parlament odobrava vladno politiko, ki je rezultirala v odv-rnitvi vojne v zadnji evropski kri-zi, in podpira Chamberlainove napore, katerih cilj je dosega trajnega miru."

Laboritaka opozicija je pred-ložila predlog, ki obsoja Cham-berlainovo politiko, katere žrtve je postala Češkoslovaška. Ta vsebuje tudi priporočilo glede sklicanja svetovne konference, "ki naj bi razpravljala o odstra-nitvi ekonomskih in političnih o-vir ter krivic, ki ogražajo mir."

London, 5. okt. — Južnoaf-riška unija, severna in južna Ro-desija ter druge angleške koloni-je v Afriki so alarmirane, ker vidijo možnost, da bo Hitler za-hteval od Anglije vrnitve kolonij, katere je Nemčija izgubila v svetovni vojni. Bojazen se oču-tuje v poročilu, ki je prišlo v London iz Cape Towna, glavnega mesta Južnoafriške unije.

Poročilo omenja možnost, da bodo te kolonije postale druga Češkoslovaška. Chamberlain je morda začasno odvrnil vojno v Evropi, toda s tem je potisnil Afriko na prag mednarodne kontroverze. Hitler niti ne skriva svojih namenov, da mora Nemčija dobiti nazaj izgubljene kolonije. Ker je Chamberlain do-volil Hitlerju aneksijo sudetskih distriktov, se ne bo mogel logič-no upirati zahtevam glede vrni-tve kolonij.

Obsodba nacijskih pučistov v Braziliji

Rio de Janeiro, 5. okt. — Bra-zilsko sodišče za zaščito države je večraj obsodilo 119 nacifjev, ki so uprizorili puč v zadnjem ma-ju, kateri pa se je izjalovil, v zapor od enega do osem let. Ne-kateri obtoženci so bili oproščeni zaradi pomanjkljivih dokazov o sodelovanju s pučisti, drugim, ki so bili že prej obsojeni, pa je bila zaporna kazen podaljšana.

Arabski teroristi ubili 20 židov

Jeruzalem, Palestina, 5. okt. — Voditelji židov v Palestini so po-zvali angleške avtoritete, naj za-ščitijo žide pred arabskimi tero-risti, ki so večraj ubili 20 židov. Med žrtvami sta tudi dva ameri-riška žida — Emanuel in Dora Kaplan, brat in sestra.

nije Richard T. Frankenstein, Ed Hall in Wyndham Mortimer ter tajnik-blagajnik George F. Adde.

Predsednik Martin in ostali člani eksekutive avtne unije so sprejeli odlok Lewisovega odbo-ra. Upanje je, da bo spor v avt-ni uniji zdaj poravnal.

Češkoslovaška vlada reorganizirana

Slovaki zahtevajo avtonomijo

Praga, 5. okt. — Češka vlada, kateri načeljuje general Jan Sy-rovy, je bila večraj reorganizirana, ko so Slovaki obnovili za-hteve, da morajo dobiti avtono-mijo.

Cermak, minister brez port-felja in Slovaki, je zapretel z re-signacijo. Prej je izjavil, da so načrti vlade glede podelitve av-tonomije Slovaki pomanjkljivi, poleg tega pa je obdolžil vlado, da zadevo namenoma zavlačuje.

V reorganiziranem kabinetu so trije Slovaki. To je bila konce-sija slovaškim avtonomistom, a vse kaže, da še niso zadovoljni. Premier Syrový je obdržal to pozicijo kakor tudi pozicijo mi-nistra narodne obrambe. Fran-tišek Chvalkovský, češki poslani-k v Rimu, je bil imenovan za zunanega ministra. Nasledil je Kamila Krofto.

Nova vlada se bolj nagiba k desnici kakor levice. Ta bo ime-la več uspehov v naporih, kate-rih cilj je konsolidacija okrnje-ne republike. Ustanovljen je bil tudi nov vladni departament, ki bo vodil pogajanja s slovaškimi avtonomisti. Ta je šel takoj na delo in sklical konferenco z vo-ditelji Slovačkov, ki zahtevajo av-tonomijo.

Dr. Tisot, ki je nasledil du-hovna Andreasa Hlinko kot vo-dja slovaške klerikalne stranke, je objavil članek, v katerem na-poveduje, da bo njegova stranka objavila zgodovinsko nazna-nilo na svoji konferenci, ki se prične jutri.

Roosevelt priporoča mir med ADF in CIO

Green ignoriral predsednikov apel

Houston, Tex., 5. okt. — Di-rekten apel predsednika Roose-velta za spravo med Ameriško delavsko federacijo in Odborom za industrijsko organizacijo je dobil neugoden odmev na kon-venaciji ADF. Ta je bil prvi Roo-seveltov apel za pomirjenje v vrstah organiziranega delavstva od razkola, ki je prišel pred tre-mi leti, ko so bile nekatere unije suspendirane iz Ameriške delav-ske federacije.

Green je ignoriral apel in po-novno napadel Johna L. Lewisa, načelnika CIO. Imenoval ga je sovražnika organiziranega delav-stva in mu napovedal vojno do konca nekaj minut po čitanju Rooseveltovega pisma.

Roosevelt je vključil svoj mi-rovni apel v pismo, v katerem je izrazil obžalovanje, ker ne more nastopiti na konvenciji ADF. "Moje upanje je, da konvencija pusti vrata odprta pogajanju, ki naj bi prineslo mir v vrstah or-ganiziranega delavstva," pravi Roosevelt v svojem apelu. "Ako bodo voditelji delavstva demon-strirali sposobnost pri reševanju svojih problemov, se bo prestiž delavcev dvignil in prekrizal rač-une reakcij, ki ogražajo delav-ske interese."

Srdite bitke v vzhodni Spaniji

Hendaye, Francija, 5. okt. — Fašistična artiljerija bombardir-a pozicije lojalistov na fronti ob reki Ebro v vzhodni Spaniji. S topništvom sodelujejo letalci in infanterija. Najbolj vroče bit-ke so v teku v gorovju na zapad-ni strani Ebre. Večraj so faši-stični letalci napadli tudi Bar-celono in Valencijo, pristaniški mesti ob Sredozemskem morju, z bombami.

PREISKAVA NACIJ-SKE PROPAGAN-DE V AMERIKI

Hitlerjevi agentje dobili načrte bojnih ladij

KONGRESNI ODESK NA DELU

Washington, D. C. — (FP) — Preiskava aktivnosti Nemško-ameriške zveze in Hitlerjevih agentov se je pričela, ko je kong-resni odsek, kateremu je bila poverjena preiskava neameri-ških aktivnosti, obnovil zasliša-nje. Načelnik tega odseka je kongresnik Martin Dies, demo-krat iz Texasa.

Prva priča, ki je nastopila pred odsekom, je povedala, da so Hitlerjevi agentje dobili nač-erte novih ameriških bojnih la-dij in da so formirali špijske krožke na široki podlagi. Ta priča je bila John C. Metcalfe, bivši reporter čikaškega dne-vnika Times, ki je izjavil, da je zasledoval nacijske aktivnosti v tej deželi šest mesecev.

Metcalfe je dejal, da vodite-lji Nemško-ameriške zveze do-bivajo denar iz Nemčije za fi-nanciranje nacijske propagan-de. Hitlerjevi agentje niso sa-mo aktivni v vladnih ladjedel-nicah, temveč tudi v letalskih tovarnah. Ta nacijska organi-zacija ima svojo podružnico v raznih ameriških mestih. V Los Angelesu, Cal., je bila ustanovljena nova nacijska grupa.

"Ta dejstva potrjujejo do-mnevo, da bo Amerika kmalu imela grupe nacijskih "štur-marjev" v vseh krajih," je rekel Metcalfe.

Zaslišanje o nacijskih aktiv-nostih v tej deželi pred kon-gresnim odsekom bo trajalo več tednov.

Člani odseka so nameravali iti v Hollywood, da tam pre-iščejo "rdečo nevarnost," toda vse kaže, da zaslišanja v Ho-lywoodu ne bo, čeprav so bili informirani, "da je med film-skimi igralci veliko številu komunistov in prevarnih ele-mentov." Kongresnik Dies je naznanil, da bo vsota, ki je bi-la določena za financiranje pre-iskave, kmalu porabljena, zato mora biti odsek previden pri trošenju denarja.

Japonske čete se bližajo Hankovu

Nov incident ob meji Sibirije

Sanghaj, 5. okt. — Japonske čete, ki so aktivne v centralnem sektorju ob reki Jangtse, so več-raj zasedle strateške pozicije in kitajske utrdbe pri sektorju Papanšanu. Utrdbe so na drugi strani Tienkiačena, mesta, ki so ga Japonci že prej okupirali. Pr-ve japonske čete so zdaj samo 80 milj oddaljene od Hankova, kjer je začasn sedež kitajske vlade. Okupacija Hankova je cilj japonske ofenzive na fronti ob reki Jangtse.

Na jugu so Japonci prekora-čili reko Fu in okupirali mesto Pajših. Zdaj napovedujejo, da bo tudi strateško mesto Jangsin kmalu prišlo v njihove roke.

Tokio, 5. okt. — Sovjetska ob-mejna straža ob reki Amur, med Sibirijo in Mandžurijo, je večraj aretirala trinajst japonskih ribi-čev. Tako se glasi poročilo, ki je dospelo iz Harbina v Tokio. Ja-ponske avtoritete so takoj vlo-žile protest proti aretaciji ribi-čev.

Vesti s Primorskega

Nov list v Gorici

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

Nov list v Gorici je izšla prva številka goriškega informativnega lista "Voce fascista", ki ga izdaja pokrajinska zveza stranke kot svoje glasilo. List bo imel, kakor sam pravi, v svojem prvem ugotovitve, predvsem propagandne namene. Namenjen bo zlasti voditeljem stranke in drugim organizacij v pokrajini. List bo objavljati tudi druge prispevke, koristne delovanju političnim in drugim dejavnostim na deželi.

no in kritično zanimala zanje, čeprav bi v danem primeru vse boljše spoznala pomen tega uspeha, kakor ga ji je predložila avtoritarna vlada.

Glavna ugotovitev odbora za žito je bila, da je bilo letos pridelanih 80.8 milijona stotov pšenice, torej celo za malenkost več kakor lani (80.6 milijona). Pridelalek zgodnje koruze je znašal 27.5 milijona (30.5), rži, ovsa in ječmena 10.1 milijona stotov (lani 10) itd. Pšenica je bila pridelana na 5 milijonih ha površine (lani na 5.2 milijona), tako da je znašal povprečni pridelek na ha lani 15.6, letos pa 16.1 stota pšenice.

Na seji odbora je ministrski predsednik Mussolini dejal, da se bo znanen pridelek spet prihranil za primer, da bi bila prihodnja žetev slabša, pa tudi za kruh in testenine se bodo v bodoče še nadalje uporabljale mešane moke, namlete iz 90 utežnih delov pšenice in 10 delov koruze.

Zanimivi so za nas vsekakor podatki o žetvi v Julijski krajini, ki smo jih posneli iz priloge glavnega poročila o žetvi, podanega na seji omenjenega odbora. V goriški pokrajini so pridelali 81.950 stotov pšenice (lani 75.830), v puljski 263.700 (248.580), v reški 11.200 (11.840), v tržaški 64.440 (57.910), v zadrski 2000 (1430) ali skupno v vsej deželi letos 423.290, lani pa 395.590 stotov pšenice. Pridelek se je v primerjavi z lanskim povečal za 27.700 stotov, odnosno za 6.5%. Sorazmerno je bila žetev precej večja v goriški in tržaški, nekoliko manjša pa v reški pokrajini. Podani bi morali biti tudi podatki o kakovosti pridelka, ki pa trenutno še niso bili objavljeni.

Pred goriškim sodiščem je bila kazenska razprava proti 42 let staremu Vladimiru Uršiču iz Slapa na Vipavskem. Obtožen je bil, da se je uprl karabinjerje, ko sta izvršila neki svoj službeni opravke, in pri tem uporabil silo. Uršič je bil obsojen na 5 mesecev zapora in poravnava sodnih stroškov.

Avtomobilska nesreča. V Kortah pri Izoli se je pripetila huda nesreča. Celestina Gregorčičeva, 18 let stara dekle, se je proti večeru s kolesom vračala z dela domov, ko jo je na lepem podrl na tla neki avto, ki je približal za njo. Njene poškodbe so bile izredno hude. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico, kjer si zdravniki mnogo prizadevajo, da bi jo ohranili pri življenju. Nesreča je povzročila v Kortah veliko vznemirjenje. Avtomobilist je bil aretiran.

Smrtna nesreča kolesarke. V Ločniku pri Gorici se je smrtno ponesrečila 40 let stara Angela Bresanova. S kolesom se je vračala po nekem opravku domov, Na Oglejski cesti je zadela ob kamen, ki je moel iz trdega cestišča, in treščila s kolesom na tla s tako silo, da si je prebila lobanjo. V goriški bolnišnici je še tisti večer podlegla.

Spreminjanje naših priimkov "Slovenski List", ki izhaja v Buenos Airesu, Argentina, piše glede spreminjanja priimkov sledeče:

Kot vemo, italijanske oblasti v Julijski krajini, kar na svojo roko spreminjajo priimke našim ljudem. Iz županskega urada dobijo kratko obvestilo, da se od slej naprej pišejo z novim priimkom.

Te dni nam je sporočil neki naš naročnik, da bi želeli tudi njegovi družini doma spremeniti priimek ter ga o tem vladno obveščajo, naj si vzame na znanje. Omenjeni naročnik nas je vprašal za pojasnilo, kaj naj napravi. In ker je takih gotovo več, ki so jim doma spremenili priimek, pojasnjujemo sledeče: Proti svoji volji ne morejo nikomur spremeniti priimka. A ker se naši ljudje doma ne upajo postaviti oblastem po robu, ker bi se to smatralo upor proti njim, navadno pustijo, da napravijo z njihovim priimkom kar hočejo. So pa tudi mnogi, ki te-

Izjava družbe

The Great Atlantic & Pacific Tea Company

Kongresnik Wright Patman, ki zastopa prvi kongresni distrikt Texasa, je naznanil, da bo v prihodnjem kongresu predložil kazenski in diskriminacijski osnutek, katerega očitni namen je potisniti verižne trgovine iz biznisa. V preteklosti je bil mr. Patman zelo uspešen glede zakonitve osnutkov, katere je on predlagal. On je pokazal, da je jako uspešen lobist in propagandist za svoje osnutke. Uprava The Great Atlantic & Pacific Tea kompanije je torej iz potrebe prisiljena, da se odloči za akcijo glede te predlagane zakonodaje — ali naj drži roke križem in s tem riskira možnost nezakonitve tega osnutka in potem preneha z biznisom, na kar bi bila prisiljena, ali pa pričeti z aktivno kampanjo proti temu osnutku.

Pri tej odločitvi je treba upoštevati interese raznih skupin — uprave, 85.600 družbinih uslužbencev, odjemalcev in milijonov farmarjev, ki producirajo živež dežele, in delavstva.

1. Interesi uprave

Interesi uprave se lahko prezrejo, ker niso važni.

The Great Atlantic & Pacific Tea kompanijo upravlja George L. Hartford in John A. Hartford pod aranžmom, katerega je naredil njun oče George Huntington Hartford, ustanovitelj biznisa. George L. Hartford je v grocerijskem biznisu že 58 let in ves ta čas je delal po šest dni na teden, 52 tednov v letu. John A. Hartford je v grocerijskem biznisu 50 let in je delal ves ta čas šest dni na teden, 52 tednov v letu. Oba moža bi lahko odšla v pokoj brez vseh osebnih ali finančnih neprilic in bi lahko udobno živela v slučaju, da bi bile verižne trgovine prisiljene zapreti vrata. Rekordi pokazujejo, da je šlo v zadevi Georgea L. Hartforda 82% njegovih dohodkov od biznisa vladi v obliki davkov, v zadevi Johna A. Hartforda pa je prejel vlada 83%. In ker nima nobeden teh bratov otrok, bi se prihranjeni denar od njunega zaslužka stekel k njuni imovini, v slučaju njune smrti pa bi dedšinski davek znašal okrog dve tretjini njunih prihrankov, kar pomeni, da bi ostalo le okrog šest centov od vsakega dolarja kot motiv za njuno nadaljnje delo.

Razvidno je torej, da v zvezi s to odločitvijo interesi uprave ne igrajo važne vloge.

2. Interesi uslužbencev

Interesi uslužbencev družbe pa so zelo resna stvar.

Dejstvo je, da uslužbenci The Great Atlantic & Pacific Tea kompanije prejema po vseh Združenih državah najvišje plače in delajo najkrajše ure izmed vseh delavcev v grocerijskem biznisu, pa bilo to v verižnih trgovinah ali pri zasebnih trgovcih. Veliko izmed njih je posvetilo ves čas, od kar delajo, interesom družbe.

Uprava ima torej definitivne obveznosti in dolžnosti, da brani interese teh 85.600 uslužbencev pred zakonodajo, ki bi potisnila vse na cesto.

3. Interesi konzumentov

Ker je bil ta biznis zgrajen od prostovoljne patronaže milijonov ameriških družin, smatramo, da je naša dolžnost, da upoštevamo njih interese v tej zadevi. Milijonom ženam je znano, kako težko je z današnjimi dohodki preskrbeti živeža, obleke in stanovanja zase, za svoje može in otroke. Kadar se dvignejo cene, ne morejo poseči v žep in kupiti isto količino živeža, kar nimajo denarja. Vsled tega kupijo manj in jedo manj. Trgovine A & P so lansko leto prodale za \$881.700.000 živeža ob 1% profita.

Ta živež je bil prodan javnosti po cenah, ki so bile povprečno osem do deset odstotkov nižje kakor cene pri povprečnem zasebnem trgovcu. Dobesedno je bilo milijone prodaj po cenah, ki so bile 25% nižje kakor pri povprečnem trgovcu. Ta prihranek od osem do 25% na vsak dolar je vitalnega pomena za milijone družin. Ako bi ne imeli prilike do nakupa po teh nižjih cenah, bi za milijone družin pomenilo, da bi ne bilo mesa na mizi en dan več na teden; použili bi manj svežega sadja in sočivja, otrokom bi morali utrgati en kvart mleka na teden ali pa varčevati pri maslu, siru, perutnini, jajcih in mnogih drugih najbolj rednih živilih.

V zadnjih desetih letih, v dobi največje porasti verižnih trgovin, se je število zasebnih trgovcev prej zvišalo ko znižalo. Po našem mnenju ni ničesar narobe, ako trgovci računajo več kakor mi. Če hočejo napraviti primeren profit, morajo računati po teh cenah. Povprečen grocerist bo na prošnjo dostavil potrebščine v hišo odjemalca in mu v mnogih slučajih dal tudi na kredit. Določanje na dom pa stane denarja. Grocerist je prisiljen prilačnati te stroške k cenam blaga. Prodajanje na kredit pa tudi pomeni dodatne stroške s knjigovodstvom, zastoj kapitala in kreditne izgube. Ničesar torej ni narobe, če posamezni grocerist nastavi višje cene, ker daje odjemalcem ugodnosti, ki opravičujejo te cene.

Ako nekateri odjemalci zmorejo in so pripravljeni prostovoljno plačati višje cene za grocerijo in meso, ker zahtevajo kredit ali pa dostavljanje na dom, je popolnoma na mestu, da tudi plačajo višje cene za te posluže. Toda v tej deželi je na milijone družin, katerih dohodki so omejeni in si lahko privoščijo več in boljše življenje s tem, da kupijo potrebščine za gotovino in jih sami nosijo domov. Vsem tem milijonom se ne sme krati te prilike. S svojimi omejenimi dohodki zmorejo obdržati svoj sedanj življenjski standard le s pomočjo tega varčevanja in prihrankov. Ti milijoni ameriških družin so nam pomagali zgraditi velik biznis, ker so uverjeni, da smo jim storili veliko poslugo. Naša družba se čuti torej obligirana, da protektira interese teh odjemalcev.

4. Interesi farmarjev

Osem milijonov farmarskih družin je zaposlenih pri produkciji živeža, katerega porabi ameriško ljudstvo. Tvorijo eno četrtino prebivalstva Združenih držav. Sleherni ameriški farmar je torej

direktno zainteresiran v načine distribucije, po katerih so sadovi njegovega dela in zemlje postavljeni na trg.

Okrog 30% farmarskih pridelkov pride na trg skozi verižne živežne trgovine, okrog 70% pa skozi posamezne trgovce. Njih sadje, sočivje in drugi živežni pridelki se prodajajo v verižnih trgovinah povprečno osem do deset odstotkov ceneje kakor so cene pri mnogih groceristih. Ako farmar obema prodaja ta ali drugi pridelek po isti ceni, tedaj mora posamezni grocerist računati odjemalcem več valed višjih stroškov. Do odjemalcev torej pride 30% farmarskih pridelkov po nizkih cenah in 70% po višjih cenah.

Ako javnost ne more na primer porabiti pridelka jabolk, krompirja, malin ali karkoli že po nastavljenih cenah, tedaj to blago ne gre v grocerijskih polje; nastane previšek, nakar farmar dozna, da ne more prodati preostanek svojega pridelka, ali pa ga mora prodati za večjo izgubo. Vse prepogosto se pojavi situacija, ko je za farmarja cenejša, da pusti svoja jabolka ali breskve gniti na zemlji kakor si delati stroške s pakiranjem in pošiljanjem sadeža na trg. Sleherni farmski ekonom ve, da 10% previšek ne pomeni 10% manj dohodkov za farmarja, marveč 20% manj skupička.

Skratka: problem farmarja je, da prodaja svoje pridelke po stroških produkcije plus primeren profit in da pridejo do odjemalcev skozi čim manj prekupčevalcev. Nepošteno je torej napram farmarju predlaganje zakonodaje, ki bi z enim mahom uničila 30% njegove distribucijske mašinerije — in da teh 30%, ki pomagajo vzdrževati njegove cene, pride do odjemalcev po nizki ceni valed ekonomične distribucije. Za farmarje bi bilo prav tako nepošteno, ako bi kdo predlagal, da se potisne iz biznisa posamezne groceriste, ki razpečajo 70% farmarskih pridelkov. Oboji, verižne živežne trgovine in posamezni groceristi igrajo distribucijsko funkcijo, ki je važna za farmarja. Ako bi prve ali drugi prenehali funkcionirati, tedaj bi stal farmar pred velikanskim previškom in sree trgačojimi izgubami.

A & P občuje a farmarji že leta kot s producenti in konzumenti. Mi smatramo, da imamo definitivne obligacije in dolžnosti, da pobijamo vsak legislativni napad na njih interese.

5. Interesi delavstva

Sleherni biznis v tej deželi je vitalno zainteresiran v kupno moč delavstva. Kadar ima delavstvo visoke mezde in veliko kupno silo, tedaj vsakdo uživa prosperiteto. Kadar je znižana kupna moč delavstva, trpi ves biznis in prizadet je življenjski standard. Zvezna vlada že več let zasleduje pametno politiko, da protektira resnične plače in kupno moč delavčevega dolarja. Kombinacije ali dogovori za dvignjenje cen, kar znižuje resnične plače, so bile proglašene za ilegalne.

Nekam čudno je, da se sedaj poskuša z akcijo za uničenje skupino biznisa valed tega, ker zalaga delavca in njegovo družino z življenjskimi potrebščinami po nizkih cenah. V industriji verižnih trgovin je direktno uposlenih približno 900.000 delavcev. Kaj nam preostaja drugega kakor to, da nasprotujemo akciji moža, ki v času, ko je nad 11.000.000 delavcev brez dela in 3.000.000 družin na relifu, predlaga osnutek, kateri bi povečal listo brezposelnih akoraj za en milijon, uničil 30% distribucijske mašinerije vseh farmarjev v Združenih državah in dvignil cene življenjskih potrebščin ameriškemu delavstvu.

Prepričani smo, da je naša organizacija storila veliko poslugo ameriškemu ljudstvu in prospevala kot rezultat te posluže. Ako bi se mi ozirali le na svoje interese, bi nam bilo lahko prenehati z biznisom in bi komodno uživali zasluženi počitek. Nihče drugi ni od nas odvisen kakor naši tovariši delavci. Toda po polnem uvaževanju vseh interesov smo prišli do zaključka, da bi storili manj kakor polno našo dolžnost, ako bi z vsemi poštenimi sredstvi ne pobijali zakonodaje, katero predlaga kongresnik Wright Patman.

Kakor smo že rekli, je mr. Patman zmogel politik, zmogel lobist in zmogel propagandist. Na tem polju je on strokovnjak. Mi smo strokovnjaki le v grocerijskem biznisu. Mi smo uverjeni, da imajo verižne trgovine pravico predložiti svojo zadevo ameriškemu ljudstvu. Ne mislimo se podati v politiko niti ne ustanoviti lobije v Washingtonu z namenom, da bi vplivali na glasovanje članov kongresa. Mi le pričakujemo, da nam bo dana vsa prilika, da predložimo zadevo verižnih trgovin kot velike poslužne organizacije za ameriško ljudstvo.

Ker ta naloga, za katero smo se zavzeli, zahteva najširšega razširjenja popolne informacije vsemu ameriškemu ljudstvu, in ker je to poklic, v katerem nismo strokovnjaki, smo za ta posel najeli javno svetovalno agencijo Carl Byoir & Associates. Mi se zavedamo, da so naše misli malokdaj novica. Tudi vemo, da moramo biti pripravljeni potrošiti veliko vsoto denarja, da povemo našo historijo vsemu ameriškemu ljudstvu. Izjavljamo, da bo denar potrčen za širjenje informacij v obliki plačanih oglasov in skozi vsa sredstva, ki so nam na razpolago, ter s sodelovanjem in formiranjem proučevalnih skupin med konzumenti, farmarji in delavci, ki nudijo javne foruma za diskuzijo o vseh zadevah, ki se tičejo življenjskih stroškov.

Prepričani smo, kadar bo ameriško ljudstvo razpolagalo z vsim dejstvi, da bo svoje zaključke sporočilo svojim zastopalom v kongresu. Kot Američani, se bomo zadovoljili s tem zaključkom.

GEORGE L. HARTFORD
JOHN A. HARTFORD

(Advertisement.)

Eksekucija špionov v nacijski Nemčiji

Berlin, 5. okt. — Katherine Kneup iz Leinbittersdorfa in Ludwig Maringer iz Bonna sta bila večeraj obglavljena. Oba sta bila obsojena v smrt na obtožbo veleizdaje in špionaže v prilog neki tuji državi.

Lahka reč!

Mladenč: "Pomislite, gospodična, neka vedeževalka mi je prorokovala, da se bom poročil s plavalasko."

Mlada brunetka: "Tako? Ali vam je tudi povedala, kdaj se bo to zgodilo?"

Mladenč: "Čez tri mesece."

Lažna reč!

Mladenč: "Pomislite, gospodična, neka vedeževalka mi je prorokovala, da se bom poročil s plavalasko."

Mlada brunetka: "Tako? Ali vam je tudi povedala, kdaj se bo to zgodilo?"

Mladenč: "Čez tri mesece."

Lažna reč!

Mladenč: "Pomislite, gospodična, neka vedeževalka mi je prorokovala, da se bom poročil s plavalasko."

Mlada brunetka: "Tako? Ali vam je tudi povedala, kdaj se bo to zgodilo?"

Mladenč: "Čez tri mesece."

Lažna reč!

Mladenč: "Pomislite, gospodična, neka vedeževalka mi je prorokovala, da se bom poročil s plavalasko."

Mlada brunetka: "Tako? Ali vam je tudi povedala, kdaj se bo to zgodilo?"

Mladenč: "Čez tri mesece."

Velika puntarija

DRAMSKA KRONIKA IZ L. 1573 V PETIH DEJANJH

Bratko Kreft

BAN (mračno): Gospoda, lahko se je iz njih norčevati, toda zdaj jih poslušajte! V ječe, na natezalnice, v smrt gredo in — pojo ... Ali ni to junaško? Koliko jih je med nami, ki bi zmogli isto?

TAHI: To upornost je treba brezobzirno zatreti!

BAN: Strašen posel smo si natovorili!

HENINGOVICA: Zakaj moramo prelivati kri?

ERDŐDIJEVA: Drugega izhoda nimamo!

2

KEGLEVIČ (prirobanti v dvorano, slabe volje): Prezvisešni, že dve uri vas čaka neki gosposki sel in vi ga ne sprejmete! Gotovo ima važna sporočila, ker jih hoče povedati samo vam.

BAN: Že grem. Pozabil sem. Gospoda je bila tako zabavna in razposajena ... (Odide.) KEGLEVIČ: Človek tava po gozdovih, v snegu, blatu, lovi upornike, vi pa se zabavate in se igrate pustne šeme.

TAHI: No, no, Kegelvič, gospoda že ves teden zaslišuje jetnike, pa si je utrujena privoščila današnji popoldan za počitek in zabavo.

KEGLEVIČ (odlaga čelado in meč): Zakaj jih sploh izprašujete?

ALAPIC: Banova želja.

KEGLEVIČ: Če bi bilo po moje, bi jih dal takoj pobesiti ali pa razčvetveriti!

SEKELJ: K srečni nisi ban ti, ampak prevzvišeni.

KEGLEVIČ: O, gospod baronček so tudi tu?! Kako si drzneš? No, moj brat vama je že zaplačal! Gradišč pri Krapini je že v razvalinah.

SEKELJ (se komaj zatajuje): Ali ste slišali? Sta že začela!

TAHI: Zakaj pa je tvoj brat podpiral kmete?

SEKELJ: Lepo, gospodje ... vem, da Sekeljev ne bo nihče štetil, premajhni so vam, ker so samo barončki toda znali se bomo braniti in maščevati!

ALAPIC: Počasi, Sekelj, počasi!

KEGLEVIČ: Pohitite, sicer bo prepozno!

GREGORIJEVA: Mesto da dražiš barone, nam rajši povej, zakaj še vedno nisi ujel Gregorčiča.

KEGLEVIČ: Zakaj ga ne ujameš ti?

GREGORIJEVA: Nisem se zakel kakor ti, da ga pripelješ živega ali mrtvega.

TAHI: Dokler nimamo Gregorčiča, bo Gubčev puntarski duh še dalje dramil kmete.

KEGLEVIČ: Povsod se javljajo manjše tolpe, ki napadajo brezobzirno, mi pa si privoščimo usmiljenost in sočutje, namesto da bi že davno naredili konec.

SEKELJ: Nikjer še nisem slišal, da bi bila v in Alapic usmiljena.

KEGLEVIČ: Molči!

GREGORIJEVA: Ban čaka cesarjevega pooblastila.

TAHI: Ne verjamem, da ga bo dobil.

ALAPIC: Cesar je previden, čaka in se ne oče vmešavati.

GREGORIJEVA: Red pa zahteva!

KOMORNIK (naglo vstopi): Gospod baron, prosim, pridite za trenutek dol.

SEKELJ (malo težko hodi): Že grem!

KEGLEVIČ: Malo težko!

TAHI: Banu se bo maščevalo, ker me ni pustil med sodike.

ALAPIC: Ne bi zdržali, težko delo za obe strani. Poglejte gospoda kanonika! Komaj uro je prisotnoval danes torturi, pa je ves utrujen in zmeden.

KEGLEVIČ: Pogum je izgubil že pri Stubicah.

TAHI: Haha, jaz nisem kanonik. Ban se

boji zaradi moje starosti, a če hočem, vas vse poženem v kozji rog. Če bi imel zdajle kako krepko, mlado kmečko deklico, kakor je bila Gubčeva Ivanka ali Pasačeva žena ...

ERDŐDIJEVA: Kako pa govorite? Ali ne vidite, da sva se tu ...

TAHI: Ah, kaj vidite! Kmečke dekle, samo te še morejo ogreti moje stare in premle kosti ...

HENINGOVICA: Križ božji!

KANONIK (resno): Kmalu bo konec, gospod, zato mislite rajši na blagor svoje duše.

TAHI: Dušo podarim vam, častiti. Samo prej bi hotel videti Pasačca, kako bi visel in se v vetru pozibaval. Umoril mi je sina. Sam ga ni zmogel, jaz sem ga moral spočiti! Kar žal mi je zanj. Takšna ženska, kakršna je Pasačica ...

ALAPIC (posmehljivo): In takšen oče, kakršen ste vi ...!

TAHI: Eh, prekleta starost! Pijmo, predpust je, zaplešimo! Ergo bibamus! Vivat! (Pije. Nekateri odzdravljajo: "Vivat!")

3

BAN: (vstopi z veselimi obrazom).

HENINGOVICA: Kaj je?

ERDŐDIJEVA: Ali je kaj prijetnega?

BAN: Pismo od cesarja! (Vsi presenečeni.)

TAHI: Kaj piše?

HENINGOVICA: Preberite nam ga!

BAN: Pisal sem mu takoj po zmagi pri Stubicah. Hotel sem dobiti navodilo z najvišjega mesta, kako naj postopam z jetniki. (Sekelj se vrne. Vidi se mu, da je razburjen, a vesel. Natoči si kozarec vode in pije. Hoče se stregnuti.)

TAHI: Zelo previdno.

BAN: Zdaj je prišel odgovor.

ALAPIC: Nikar nas ne dražite, prevzvišeni!

ERDŐDIJEVA: Naša radovednost je brezmejna!

BAN (bere): "Maksimiljan II., po božji milosti rimski cesar, kralj ogrski, hrvaški etc., te pozdravlja in se ti zahvaljuje za poročilo. Posebno cesarsko zahvalo ti izrekam za zator nam nevarnega kmečkega punta. Šele iz tvoje poročila se nam je zjasnilo, kakšna nevarnost je pretiła deželam. Tvoj predlog, da v posmeh in strah okronaš s sramotno železno krono puntarja Gubca, preden ga usmrtiš, odobravam ... (Tu je postal Sekelj pozoren.)

TAHI: Z železno krono? Sijajna misel, prevzvišeni! Ban (bere dalje): ... kajti naj si nihče nikoli več ne dovoli, da bi hotel postati kralj ali cesar, najmanj pa zmedena, kmečka glava. Cesarstvo in kraljevsko krono je božja previdnost dala Habsburgu in nikomur drugemu.

ALAPIC: Zakaj nam niste izdali svojega načrta, prevzvišeni?

BAN: Jaz govorim vedno le o dejstvih.

TAHI: Prevzvišeni, spet sem vznihel nad vašo domiselnostjo. Kaj takega si ne bi mogel izmisliti jaz. Prekosili ste me!

GREGORIJEVA: Kdaj bo kronanje?

BAN: Čez tri dni.

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

HENINGOVICA: Bog se ga usmili!

KANONIK: In kaj boste napravili po kronanju z njim?

BAN: Zakon predpisuje razčvetverjenje.

TAHI: Tako je. Eksemplarična kazen za vse. Jaz bi ga privezal konjem za repe, da bi ga raztrgali.

KANONIK (ki je bil ves čas razburjen): Prevzvišeni, ali ni kazen prestrašna? Umreti morajo. Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in ... (Dalje prihodljaj.)

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

HENINGOVICA: Bog se ga usmili!

KANONIK: In kaj boste napravili po kronanju z njim?

BAN: Zakon predpisuje razčvetverjenje.

TAHI: Tako je. Eksemplarična kazen za vse. Jaz bi ga privezal konjem za repe, da bi ga raztrgali.

KANONIK (ki je bil ves čas razburjen): Prevzvišeni, ali ni kazen prestrašna? Umreti morajo. Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in ... (Dalje prihodljaj.)

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

HENINGOVICA: Bog se ga usmili!

KANONIK: In kaj boste napravili po kronanju z njim?

BAN: Zakon predpisuje razčvetverjenje.

TAHI: Tako je. Eksemplarična kazen za vse. Jaz bi ga privezal konjem za repe, da bi ga raztrgali.

KANONIK (ki je bil ves čas razburjen): Prevzvišeni, ali ni kazen prestrašna? Umreti morajo. Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in ... (Dalje prihodljaj.)

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

HENINGOVICA: Bog se ga usmili!

KANONIK: In kaj boste napravili po kronanju z njim?

BAN: Zakon predpisuje razčvetverjenje.

TAHI: Tako je. Eksemplarična kazen za vse. Jaz bi ga privezal konjem za repe, da bi ga raztrgali.

KANONIK (ki je bil ves čas razburjen): Prevzvišeni, ali ni kazen prestrašna? Umreti morajo. Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in ... (Dalje prihodljaj.)

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

HENINGOVICA: Bog se ga usmili!

KANONIK: In kaj boste napravili po kronanju z njim?

BAN: Zakon predpisuje razčvetverjenje.

TAHI: Tako je. Eksemplarična kazen za vse. Jaz bi ga privezal konjem za repe, da bi ga raztrgali.

KANONIK (ki je bil ves čas razburjen): Prevzvišeni, ali ni kazen prestrašna? Umreti morajo. Ali bi ne bilo bolj človekoljubno in ... (Dalje prihodljaj.)

ERDŐDIJEVA: Na pustni torek?

TAHI: Bravo, bravissimo!

SEKELJ: Strašna kazen!

"Imate?" je porogljivo zategnil zlatar. "Kadar boste to dokazali, se pa spet oglašite!"

Williams se je v zadregi in nekam nerodno poslovil.

"Takšna ničla!" je zaničljivo zamrmral Wanton. "No, tega sem se za zmeraj odkrižal!"

Potlej se je spet spravil na delo; listal je po svojih knjigah in naposled je še enkrat preizkusil sleherni biser dragocene ovratnice.

"To je", je dejal svojemu poslovođu, "najdragocenejši nakit, kar smo jih kdaj imeli. Ti čudaki stari Evropeci so vendarle vedeli, kaj je lepota! Razstavite bisere popolnoma same in sredi izložbe na temnovijoličasten baržunu!"

Biserna ovratnica je zbujala veliko pozornost. Ves dan so se zbirali ljudje pred izložbo in radovedno občudovali dragoceni nakit.

"Nanjo bomo morali posebno skrbno paziti!" je menil zlatar.

Zvečer je sam spravil biserno verižico v največjo izmed treh debelih oklopnih blagajn, ki so stale ob zadnji steni trgovine, in jo skrbno zaklenil. Izložbe so zaprli s koloturnimi zapornicami in prižgali nočno luč, potem so vsi odšli iz trgovine. George Wanton je sam zaklenil vrata. Oba čuvaja sta ga ponižno pozdravila, ko je šel mimo njiju. Njuna dolžnost je bila, stražiti trgovino vso noč, dokler je spet ne odpro. Vsaka koloturna zapornica je imela linico, ki je bil skoznj razgled po sej trgovini z razsvetljeno okloпно blagajno vred. Čuvaja sta bila zelo vestna, niti na misel jima ni prišlo, da bi se dala podkupiti, kajti plača, ki jima jo je dal Wanton, je bila zelo čedna. Vsakih deset minut sta pogledala skozi linico na blagajne. A bilo je vse v redu.

Drugo jutro je stal mister Wanton bled in zbezan pred srednjo blagajno: vlomili so bili vanjo! V najlepšem redu so ležale v svojih skaticah biserne ovratnice, prstani in zaponke, toda najdragocenejša med vsemi — ovratnica iz cerkevnega zaklada Borgijcev — je manjkala. Osmotica se je lotevala zlatarja; o mahnil je v naslanjaj.

"Kako se je moralo to zgoditi?" je stokal. Začudeno in tope je stalo vse osebje okrog njega.

"Nerazumljivo", sta zmajevala z glavo čuvaja. "Vso noč sva nadvse skrbno pazila. Vsakih pet minut sva pogledala noter — nič — žive duše nikjer! In vendar so morali biti vlomilci najmanj tri ure pri delu! Nama je to nerazrešljiva uganka!"

Bled in obupan je zlatar zakopal svojo veliko, umno glavo v dlani in se pogreznil v razglablajoč molk. Toda vlom je bil tako spretno in velemumno izveden, da si ni vedel pojasniti in tudi poti ni vedel, kako naj kdaj dobi dragoceno ovratnico nazaj.

V tem trenutku je vstopila Liliana, vitka in zelo elegantna v svojem svetlosivem kožuahu, in smeje se osinila zbežane obraze.

"Dobro jutro, Bully!" je zadovoljno pozdravila.

Oče je samo parjenjano pokimal. Liliana je krenila naravnost proti njemu, obstala pred njim in smeje se razglabljala vrat. Sluga, ki je stal pri vratih, je začuden vzkliznil: na njenem belem, vitkem vratu se je lesketala — biserna ovratnica!

"Kaj naj to pomeni?" je vprašal Wanton osuplo.

"Vidiš, Bully — to je Williams-sonovo zaročno darilo!" je smeje se dejala Liliana. "Davi mi jo je podaril. Razpisnost, kaj? Kar noter, Williams!"

Nekam nerodno je vstopil mlad slikar. Pod roko je imel navadno velike platnen zvitke.

"Vi — vi ste vlomili?" je tope vprašal Wanton.

"Da, mister Wanton," je malomarno odgovoril Williams.

"Za božjo voljo — kako ste vendar to napravili?"

Brez besede je Williams odvil platneni zavitek in začudeno je spoznal zlatar presenetljivo verno sliko — ozadja zlatarjeve trgovine s tremi oklopnimi blagajnami.

"Tu zadaj," je stvarno pojasnil Williams, "človek v miru lahko dela. Moj mehanik je potreboval za vlom štiri ure."

"Prekrasna misel!" je vzhite vzkliknil zlatar. "Slika je ču-

Anglija, ta prečudni otok ...

Vsak otok ima svoj poseben značaj. Njegovi običaji, tradicije in način življenja imajo prav posebno svojstvenost. Morje, ki ga oblija, ga na videz varuje pred sleherni spremembo.

Na Angleškem se vidi to v kar najmanjših podrobnostih, v načinu, kako se tam ljudje izražajo, kako mislijo in kako delajo. Kakor povsod, tako ločijo tudi na Angleškem dva spola, moškega in ženskega, in povrh še srednjega za vse, kar ni živo. Vlak je srednjega spola, prav tako letalo in avtomobil. A glej značilno izjemo: ladja je ženskega spola.

Kakor hitro nanese pri Angležih pomenek na ladjo, pa najsi bo to jadrnica ali vojna ladja (le-to sicer imenujejo 'man of war', t. j. vojsčak), vselej pravijo 'she' (ona). 'She is fine, she is fast': lepa je, hitra je.

"Tako izražamo ljubezen in spoštovanje do vsega, kar plava po morju," je dejal nekdo na nekem znanstvenem kongresu rektor oxfordske univerze.

Ako Francozu nekaj ponudiš, ti bo dejal: "Prosim," ali: "Ne, hvala". Na Angleškem govore vse bolj po ovinkih. Kdor je tam lačen, pravi: "Zdi se mi, da bi še kaj." (I think I will.) Če je sit, odgovori: "Ne verjamem, da bi še kaj založil." (I don't think I will have any more.) Ali: "Rajši ne bi nič več." (I would rather not have any more.) Kadar se Francoz poslavja od svojega prijatelja, mu enostavno reče: "Zdaj moram odriniti. Na svidenje!" Anglež bi na njegovem mestu dejal: "Bojim se, da moram iti." (I am afraid I must go.) Boji se! "Zdi se mi", da je prepozno; "misli", da mora iti, "boji se". Vsekako: ni čisto prepričan.

Na tem otoku se vsakdo boji nekaj zagotoviti, okleva, se ne prenagli, izbojazni, da ne bi naredil kakšne napake.

Anglež bere svoj časopis poln zaupanja vanj. To se mu zdi izpolnjevanje svedene dolžnosti, prav tako kakor poje zjutraj redno svoj koček 'bacon' (slanine) in hodi v nedeljo v 'church' (cerkev). Vedeti hoče, kaj se godi po svetu. Te novice potrebuje za svoje kupčije, za svojo trgovino ali pa v zadostitev svoje ljubezni do športa. Za novice je Anglež zmerom dovzeten.

Ako vzamemo v roke prvo številko londonskega 'Timesa' — zagledal je luč sveta 1. januarja 1788 — vidimo, da je že ta 1. številka priobčila lepo število novic iz tujine. Ta navada se je obdržala. Še danes prinaša ljudsko (bulvarno) časopisje z velikanske naklado celo kopico poročil iz tujine; tolikšnega števila inozemskih poročil pač ne zasledimo v nobenem drugem tisku na svetu.

Kajpak stane takšno časopisno podjetje dosti denarja. Toda angleški tisk sloni skoraj na neusahljivem viru dohodkov: na reklamah. Sleherni Anglež veruje v moč oglasa. Vsi, tisti, ki so v življenju že uspeli, in oni, ki so šele pričeli si pomagajo s časopisnim oglaševanjem.

Velike upravne oblasti, fakultete, univerze morajo — tako velava postava — v časopisju naznaniti, ali je kakšna stolica ali kakšna služba prosta.

Nekateri oglašajo se edinstveni in hkrati kar zabavni. Tako si v angleškem časopisju lahko čital na primer tale oglas: "Reven duhovnik s šestimi otroki in premajhnim zaslužkom prosi, če bi bil kdo tako ljubezniv in mu podaril klavir, da bi se njegova naj-

dovita! Toda — kako ste pa prišli noter?"

"Zveze ..." se je skrivnostno nasmehnil Williams. Zlatar je v znak priznanja priklimal. Liliana je bila v njihovo objelo.

"No, Bully?" ga je dobriklaje se vprašala. "Ali ni čudovit deček? Ali nima vsega, česar si želiš? Pametne misli, podjetnost in zveze? Ali nama daš zdaj svoj pristanek?"

Zlatar je nekaj časa molčal, potem je pa navdušeno vzkliknil: "Da, otrok moj! Da, priznati moram, imenito je to napravil. Res, čudovit deček je!"

starejša hčerka lahko učila klavirja." Reveni duhovnik pa na ta oglas ni dobil samo enega klavirja za svojo najstarejšo hčerko, ampak kar šest klavirjev, tako da je imel vsak otrok svojega.

Samo ena vrsta oglasov ima malo uspeha: tisti oglasi, ki v njih iščejo služinčad. Kajti služinčad je od dne do dne redkejši pojav na Angleškem. Kuhinjske šefe in oskrbnice še nekako dobiš, a kuharice in služkinje iščeš zaman.

Prva stran 'Daily Maila' sama — prav vsa je namenjena velikim oglasom — nese na dan 4.000 funtov sterlingov. S tem se da živeti.

Razen tega pa angleška vlada štiti in brani svoj tisk proti konkurenci, ki bi ga utegnila gosposkarsko uničiti in moralno oskodbati. Ko so iznašli radio in ko so ga pričeli izpopolnjevati, je vlada takoj spoznala važnost tega izuma in ga monopolizirala. Vendar pa ni dovolila, da bi njen monopol uničil drugo silo, časopisje. Zato je prepovedala radio pred 9.30 uro zjutraj sleherni razširjanje poročil ali novic, sploh sleherni reprodukcijo časopisnih člankov. Hkrati je pa tudi prepovedala uporabo radia za reklamo, samo da ne bi angleškemu tisku usahnil glavni vir dohodkov.

Angleška je v prvi vrsti trgovska država, in to je tudi razumljivo. Otok se ne more sam hraniti; da se torej more preživljati, je navezan na svojo trgovino, na kupčijo. Njegova trgovina je njegovo življenje. To marsikaj pojasni.

Anglija se zmerom boji nevspešnih zapletov v Evropi, ker je na svojem otoku vajena miru. Zmerom skuša sklepati kompromise in pogodbe, kajti trgovina, ki ji tiči v krvi, temelji na kompromisih in pogodbah. Zmerom se z vsemi štirimi otepa, da bi se določeno izrazil, prezgodaj ali preveč, ker je tam javno mnenje najvišji zakon, ker se to javno mnenje je počasi ogreje za to ali ono stvar in ker je na Angleškem najvišje načelo načelo odlašanja: 'Wait and see'. Če Anglija ogleduje na zemljevidu celino onkraj preliva, se njeno oko vselej najprej ustavi na vodi, kajti morje, njen življenjski element, bi utegnulo postati tudi njena smrt.

Nikoli ne bom pozabil, kako je lord Balfour na znameniti washingtonski konferenci vzkliknil: "Ne pozabljajte, da je naš položaj na svetu edinstven! Živimo na otoku, ki ima hrane samo za dvajset dni. Ako nočemo, da nas izstradajo in blokirajo, moramo gledati, da nam po vsaki ceni ostanejo poti in zveze po vodi odprte!"

(Po članku Stephana Louznan na v 'Revue de Paris'.)

Odstranjevanje madežev

Madeže od trave iz per praviš s slabo raztopino soli, s katero pokropiš nato jih pa dobro izpereš nimamo cinove soli, je treba takoj navlažiti s šp nato pa dati na sonce, z vodo namočiti, nato pa in prekuhati. Madeže od odpravimo tudi, če jih iz z milom in salmijakom, še s kisom. Trdovratne pa je treba žveplati.

Madeže od kave iz svele itd. odstrani, ako jih od malo glicerina, potem iz mlačno vodo. Pri umazanih prideni vodi malo boraksa.

Madeže od krvi odprav mlačno milnico, v kateri pimo boraksa. Za stare pri madeže je treba solno raz ali še boljše, deteljno sol.

Sadne madeže, dokler se prežene citronov sok. Stare deže je pa treba potrositi ljo, potem namočiti s šp ali slivovko, izprati v n nato pa dati na sonce in z vodo pokropiti.

HUMOR

Pričakovana novica

Neki mož je planil na po je z zanimanjem vprašal:

"Ali je prišla kakšna br ka zame?"

"Ne!" je rekel uradnik.